

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

м. Харків

20.05.2025

№ 70/2-рк

СУМСЬКА ФІЛІЯ ТОВАРИСТВА
З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ»
(інформація, доступ до якої обмежено)

Про здійснення заходів,
спрямованих на запобігання порушенням
законодавства про захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Дії СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», які полягають у викладенні пункту 5.3 Положення про порядок підготовки і видачі технічних умов в редакції, яка не відповідає Кодексу газорозподільних систем, та можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Підставою для вжиття відповідних заходів є обставини, встановлені під час здійснення заходів контролю щодо дотримання оператором газорозподільної системи законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу, зокрема, в частині включення до технічних умов приєднання до газорозподільної системи вимог, які суперечать чинному законодавству.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (3) Суб'єктом господарювання, якому надаються рекомендації, є СУМСЬКА ФІЛІЯ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» (далі - СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ»).
- (4) Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*, місцезнаходження: *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (5) Основним видом діяльності СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» є *(інформація, доступ до якої обмежено)*.

- (6) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (7) Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) відповідно до листа – орієнтування Антимонопольного комітету України від 19.12.2024 № 128-29.5/01-12293є (вх. № 70-01/3362 від 20.12.2024) здійснено заходи контролю щодо дотримання оператором газорозподільної системи законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу, зокрема, в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.
- (8) Відділенням надіслано СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» вимогу про надання інформації від 06.01.2025 № 70-0238є.
- (9) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» листом від 10.02.2025 № СФ/109-ВИХ-1230-25 (вх. № 70-01/438 від 10.02.2025) надано відповідь.

4. СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

- (10) Визначення становища суб'єкта господарювання на ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи проведено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (11) Відповідно до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (12) Об'єктами аналізу є:
- СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи;
 - послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.
- (13) Діяльність з розподілу природного газу здійснюється оператором газорозподільної системи, яким, згідно із статтею 1 Закону України «Про ринок природного газу», є суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників).
- (14) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше

залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

- (15) Згідно з частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах розподілу природного і нафтового газу трубопроводами.
- (16) Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до Закону.
- (17) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» надає послуги з розподілу природного газу на підставі ліцензії, виданої відповідно до постанови НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (далі – НКРЕКП) від 26.12.2022 № 1839 (із змінами внесеними постановою НКРЕКП від 29.09.2023 №1769).
- (18) Статтею 1 Закону України «Про природні монополії», визначено, що суб'єкт природної монополії - суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.
- (19) Отже, СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природної монополії.

4.2. Визначення переліку товарів (робіт, послуг) щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище

- (20) Відповідно до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (21) Товаром, щодо якого визначаються ознаки монопольного (домінуючого) становища товариства, є послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи, які надаються СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» на платній основі.
- (22) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (23) Основною споживчою властивістю послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи є їх надання суб'єктами господарювання, що мають газорозподільну систему, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації та надають послугу з розподілу природного газу.
- (24) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу»:
 - газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;
 - розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу;

- оператор газорозподільної системи - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);
 - приєднання - сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи.
- (25) Відповідно до пункту 4 глави I розділу I Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (зі змінами) (далі – Кодекс газорозподільних систем), оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативного-технологічного управління.
- (26) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газорозподільної системи – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку із підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи.
- (27) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.
- (28) За умови виконання вимог, встановлених у технічних умовах, Оператором ГРМ здійснюється приєднання об'єктів замовників до газорозподільної системи для отримання ними послуги з розподілу природного газу.
- (29) Характерними умовами споживання послуг є те, що споживачі можуть отримати ці послуги лише в межах тієї території, на якій пролягають газопровідні мережі Оператора ГРМ, характеристики яких є джерелом вихідних даних для складання технічних умов.
- (30) Послуги не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.
- (31) Відповідно до абзацу п'ятого та абзацу шостого пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем вартість послуг з надання замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором. Договір на приєднання та технічні умови приєднання набувають чинності з дати повернення їх Оператору ГРМ підписаними замовником та за умови оплати вартості послуг з надання замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання, якщо вона передбачена чинним законодавством.
- (32) Послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної

конкуренції» є товаром.

- (33) Споживачами послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи є фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (34) У відповідності до пункту 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (35) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) за показниками взаємозамінності, окремими з яких є наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи), відсутність суттєвої різниці в цінах, подібність якісних показників, взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва.
- (36) Згідно з абзацом другим частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами).
- (37) Відповідно до частини другої статті 7 Закону України «Про природні монополії», в умовах та правилах здійснення підприємницької діяльності у сферах природних монополій та на суміжних ринках (ліцензійних умовах) визначаються зобов'язання суб'єктів природних монополій з надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва згідно з вимогами законодавства.
- (38) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про природні монополії» до обов'язків суб'єктів природних монополій віднесено, зокрема, забезпечення надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством.
- (39) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (40) Таким чином послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи не мають замінників.
- (41) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (42) Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (43) Отримання послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з розподілу природного газу на певній території у межах газорозподільних мереж, які перебувають у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації.
- (44) Відповідно до положень підпункту 1.3 пункту 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою

НКРЕКП від 16.02.2017 № 201 (далі – Ліцензійні умови), місце провадження діяльності – територія України, де розташовано магістральний газопровід з усіма об'єктами і спорудами, пов'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька таких газопроводів, якими здійснюється транспортування природного газу, та які зазначені в документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом в установленому цими Ліцензійними умовами порядку).

- (45) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» здійснює діяльність на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території Сумської області та села Мойка Богодухівського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», відповідно до ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої згідно з постанови НКРЕКП від 26.12.2022 № 1839 (із змінами внесеними постановою НКРЕКП від 29.09.2023 №1769).
- (46) Отже, територіальними межами ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи визначено територію Сумської області та села Мойка Богодухівського району Харківської області де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ».

4.5. Визначення часових меж ринку

- (47) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (48) Проміжок часу визначено з урахуванням Положення про порядок підготовки і видачі технічних умов, затвердженого наказом в.о. директора СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» від 29.03.2024 № 109/1, яке є діючим по теперішній час.
- (49) З урахуванням зазначеного, часовими межами ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи визначено період квітень - грудень 2024 року та січень – квітень 2025 року.
- (50) В зазначений період структура вказаного ринку не змінювалась.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (51) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (52) У споживачів відсутня можливість вибору підприємства, яке б надавало послуги з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи у територіальних межах, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ».
- (53) Внаслідок особливості надання послуги з розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня, відповідно, потенційні конкуренти СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» на ринку послуг з розподілу

природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи у визначених територіальних межах відсутні.

4.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (54) Відповідно до пункту 9.2. Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (55) Пунктом 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (56) Бар'єрами вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності ліцензії на здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу, наявності газорозподільної системи у власності або користуванні суб'єкта господарювання, що має намір надавати зазначені послуги.

4.8. Установлення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (57) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
 - на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (58) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари.
- (59) Отже, ринок послуг з розподілу природного газу перебуває у стані природної монополії, а СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності з надання послуг з розподілу природного газу потребує отримання ліцензії.
- (60) Таким чином, СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», не має конкурентів на ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи, а відтак споживачі не мають можливості отримувати такі послуги від інших суб'єктів господарювання.
- (61) Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» має ознаки суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на

ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи в межах Сумської області та села Мойка Богодухівського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ».

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (62) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, регулюються, зокрема, Законом України «Про ринок природного газу», Кодексом газорозподільних систем, Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» та іншими нормативно-правовими актами.
- (63) Статтею 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено, зокрема, що фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.
- (64) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем **технічні умови приєднання** – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проєктування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.
- (65) Пунктом 1 глави 3 розділу I Кодексу газорозподільних систем передбачено, що доступ суб'єктів ринку природного газу до ГРМ, що на законних підставах знаходиться у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, здійснюється на принципах: забезпечення рівних прав доступу, у тому числі приєднання, до ГРМ відповідно до вимог цього Кодексу; забезпечення Оператором ГРМ належної якості послуг доступу (приєднання) на договірних засадах; забезпечення суб'єктами ринку природного газу критеріїв доступу, визначених розділами V та VI цього Кодексу, та належних розрахунків за надані послуги.
- (66) Згідно з пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (67) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог цього Кодексу та чинного законодавства.
- (68) Абзацом дев'ятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, що вартість послуг з надання замовнику технічних умов приєднання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженій Регулятором.
- (69) Відповідно до пункту 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав

передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проєкт (проєкти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.

6. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (70) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» надіслано вимогу від 06.01.2025 № 70-02/38е про надання інформації та копій документів, зокрема, щодо питання видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.
- (71) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» листом від 10.02.2025 № СФ/109-ВИХ-1230-25 (вх. №70-01/438 від 10.02.2025) надано інформацію та копії документів, за результатом аналізу яких встановлено наступне.
- (72) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» у своїй діяльності при наданні послуги з приєднання до газорозподільної системи керується, зокрема, Законом України «Про ринок природного газу», Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність», Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», Кодексом газорозподільних систем, Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 15.05.2015 № 285, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119, внутрішніми положеннями товариства (філії), іншими нормативно – правовими актами.
- (73) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» окрім послуг розподілу природного газу, зокрема, надає платні послуги щодо підготовки і видачі технічних умов, вартість яких затверджена наказом СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» від 06.10.2023 № 73, а саме:
 - підготовка і видача технічних умов на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб), вартість послуги становить – 1708,00 грн. з ПДВ;
 - підготовка і видача технічних умов на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб), вартість послуги становить – 1370,00 грн. з ПДВ.
- (74) За інформацією, наданою СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» встановлено, що за 2024 рік було видано 187 технічних умов на нестандартне приєднання до газорозподільної системи (фізичні та юридичні особи) та 77 технічних умов на стандартне приєднання до газорозподільної системи (фізичні та юридичні особи).
- (75) Наказом в.о. директора СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» від 29.03.2024 № 109/1 затверджено Положення про порядок підготовки і видачі технічних умов (далі – Положення), яке передбачає єдину процедуру розроблення та надання технічних умов на проектування систем газопостачання житлових будинків, громадських будівель та споруд, комунально-побутових об'єктів, промислових, сільськогосподарських підприємств, розподільчих газопроводів і споруд на них. Положення застосовується під час приєднання новозбудованих та/або існуючих

будівель (земельних ділянок) замовників до ГРМ та реконструкції системи газопостачання об'єктів замовників.

- (76) Проаналізувавши зміст Положення встановлено, що пунктом 5.3 Положення визначено наступне:

*«Технічні умови чинні до завершення будівництва об'єкта газопостачання, **але технічні умови вважаються не дійсними та потребують коригування**, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника»* (мова оригіналу).

- (77) Виходячи з вищевикладеного, якщо замовник послуг з приєднання до газорозподільної системи протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання не надасть відповідно до умов договору на приєднання Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання та/або проєкт внутрішнього газопостачання його технічні умови визнаються не дійсними і потребують коригування.
- (78) Виклад пункту 5.3 Положення у такій редакції не відповідає пункту 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем.
- (79) Як вже вище зазначалось, відповідно до пункту 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем у разі, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів).
- (80) Таким чином, з урахуванням положення Кодексу газорозподільних систем, у разі ненадання Оператору ГРМ замовником на погодження проєкту зовнішнього газопостачання та/або проєкту внутрішнього газопостачання протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання Оператор ГРМ має право **не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів), а не право визнання технічних умов не дійсними чи такими, що потребують коригування.**
- (81) СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» листом від 10.02.2025 № СФ/109-ВИХ-1230-25 (вх. №70-01/438 від 10.02.2025) вибірково надано до Відділення копії документів за різні періоди по фізичним та юридичним особам стосовно питання приєднання до газорозподільної системи, зокрема, технічні умови приєднання.
- (82) Проаналізувавши зміст технічних умов приєднання до газорозподільної системи, наданих СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», Відділенням не виявлено підстав, які передбачали б визнання технічних умов не дійсними та такими, що потребують коригування.
- (83) Разом з тим, зміст пункт 5.3 Положення, викладений у такій редакції, може призвести до ущемлення інтересів споживачів – замовників послуг з приєднання, оскільки може

призводити до виникнення у замовників послуг додаткових затрат часу та матеріальних затрат на отримання (коригування) технічних умов приєднання.

- (84) За відсутності ефективної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначеного товару, тому вимушені погоджуватись на умови СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ

- (85) Згідно з пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (86) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (87) Відділенням за результатом аналізу, вибірково наданих СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» технічних умов, не встановлено обставин, в частині включення СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» до технічних умов приєднання до газорозподільної системи вимог, що суперечать діючому законодавству, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, проте не виключено настання негативних наслідків від вчинення протиправних дій в майбутньому.
- (88) Дії СФ ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ», які полягають у викладенні пункту 5.3 Положення про порядок підготовки і видачі технічних умов в редакції, яка не відповідає Кодексу газорозподільних систем, можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.
- (89) Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (90) За приписами частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» адміністративна колегія територіального відділення Антимонопольного комітету України має повноваження надавати обов'язкові для розгляду рекомендації та вносити до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій, суб'єктів господарювання, об'єднань пропозиції щодо здійснення заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток підприємництва і конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, а також щодо припинення дій або бездіяльності, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Враховуючи викладене, з метою здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції під час приєднання до газорозподільних систем, на підставі частини шостої статті 14 Закону України «Про

Антимонопольний комітет України» адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

СУМСЬКИЙ ФІЛІЇ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*) вжити заходи, спрямовані на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, а саме: привести Положення про порядок підготовки і видачі технічних умов у відповідності до вимог діючого законодавства, зокрема, в частині пункту 5.3, редакція, якого не відповідає Кодексу газорозподільних систем, що можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу в частині видачі технічних умов приєднання до газорозподільної системи.

Рекомендації адміністративної колегії Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами та особами, яким вони надані.

Про виконання рекомендацій необхідно повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України в електронному вигляді на електронну адресу (khrv@amcu.gov.ua) та у паперовому вигляді на адресу Відділу досліджень і розслідувань в Сумській області Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (вул. Харківська, 30/1, м. Суми, 40035), **у 30-денний строк з дня отримання рекомендацій**, із наданням копій підтверджуючих документів.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК